

UTVIKLING AV EIDET / VATNE / TENNFJORD I HARAM

**Sluttrapport til Husbanken
MED BAKGRUNN I TILSKUDD FRA HUSBANKEN,
TILSAGN NR. 14626556 AV 04.07-2003**

Tilsagnet gjelder: TILSKUDD KR. 150.000 KRONER

Rapporten tar for seg:

- I. Bakgrunn og situasjonen sett fra initiativtager Per Hofseths ståsted
- II. Overordnet problemstilling og deloppgaver
- III. Utførte oppgaver
- IV. Resultat og vurderinger
- V. Kostnadsoversikt
- VI. Vedlegg: Attestert regnskap m/bilag

I. BAKGRUNN OG SITUASJON

Bygdene Vatne, Eidsvik og Tennfjord ligger i sydenden av Haram Kommune mot grensen til Skodje Kommune. Mellom Vatne på den ene siden og Tennfjord/Eidsvik på den andre går Eidet som deler disse bygdene. Fra Eidet tar det 20 minutters kjøring til Spjelkavik/Moa i Ålesund Kommune.

På en tettstadkonferanse i Stranda i 1974 tok man for seg handelsutviklingen på Sunnmøre. Der ble utviklingsmulighetene på Moa presentert. De var for den tiden gigantiske. I dag, 32 år senere ser man at slike langtidsprognoser basert på datidens fremskriving av samfunnsutviklingen kan stemme.

Erfaringene som ble presentert på Stranda ble lagt til grunn for den videre strategien som ble drøftet i lokalmiljøet rundt Eidet. De to lokale bedriftene innen møbel og maritimt miljø ble kontaktet og man så for seg nødvendigheten av å tenke nytt. Da undertegnede var formann i IL Ravn fra 1986 til 1996 og samtidig formann i Vatne Tennfjord Næringslag et par år (1990-91) ble tankene om å forme et kluster for idrett, fritid, kultur og natur med base på dette Eidet formidlet. IL Ravn ble etablert i 1965, og ungdomsskolen kom for bygdene i 1972. Eidet var før denne tiden ikke annet enn et større utmarksområde.

Dette sa oss at den strategiske betydningen av området ville være verdifullt om man såg bygdene i sammenheng. Det var disse tankene som også ble drøftet med bedriftslederne i Vatne og Tennfjord etter møtet på Stranda i 1974. Visjonen vår fikk også et løft i det nye riksvei, hovedveiforbindelse ut/inn av kommunen ble etablert over Eidet i 1972

VATNE KOMMUNE

Vatne var egen kommune frem til 1965 da den ble ”innfusjonert” i Haram med Brattvåg som senter for den nye kommunen. Vatne var godt utviklet med et rikt utvalg av ulike forretninger, bakeri, pensjonat, kjøttvarer og tre store fabrikker, Vatne Møbler, Vatne Konfeksjon og Ulven Konfeksjon. På 70-tallet begynte tilbakegangen for Vatne. De tre nevnte bedriftene er borte, likeså det store utvalget av forretninger. Bygden ble for små til å kunne ha utvalg nok for innbyggerne.

Tilstanden for Vatne kunne avleses i seminaret på Stranda, der vi forsøkte å fremskrive utviklingen mot år 2000.

MULIGHETENE

Det ble i denne perioden gjennom IL Ravn og i Vatne Tennfjord Næringslag etablerte en interessegruppe, (ført videre av TIS). Så et interimsselskap og så 11.11-93 som Forening under navnet Trivsel i Sentrum. Formålet var å ”samle i et kluster på Eidet idrett, fritid, kultur og natur.” Dette for å bygge et sterkere lokalsamfunn, der konsentrasjon av aktiviteter skapte et nødvendig sterkt miljø som kunne overleve og gi en fremtidig vekst i området som var strategisk beliggende for bygdene.

OVERORDNET MÅLSETTING

For å se dette i sammenheng med behovet for å fusjonere bygdene og etablere et nytt sterkere tettsted på Eidet med et større boområde og fremtidig ny næringsvirksomhet kontaktet styret i Vatne Tennfjord Næringslag i 1990 høyskolemiljøene i Trondheim og Ås.

De tanker som da var utformet lokalt om våre bygders fremtidsmulighet, på idrett, fritid, kultur og miljø og nedfelt i interimsstyret i TIS ble samtidig utformet i en tett dialog med Møre og Romsdal Fylke med idrettskonsulent Ingolf Mork. Ut fra samtalene med Mork ble oppgavene delt i to.

OPPGAVE NR. 1 - Idrett, fritid, kultur og natur tildelt et kluster på Eidet

Med referanse fra Idrettskonsulent Ingolf Mork kontaktet vi Ås og professor Egil Gabrielsen. Han kom hit i 1990 og over en tre dagers periode kom han med innspill til hvordan vi kunne utvikle konseptet for idrett, fritid, kultur og natur. I mellomtiden var siv.arkitekt Kjell Oscar Pettersen engasjert på samme felt, fra 1988. Det var utviklet strategier i området som bygget på samme muligheter, samt at det ble lagt inn to større visjoner. En travbane og modeller for et kulturhus.

OPPGAVE NR. 2 - Utforming av et felles knutepunkt for bygdene gjennom et større sentralt boligfelt og næringsutvikling

For at klusteret med idrett, fritid, kultur og natur skulle ha noen mening ble så Høyskolemiljøet i Trondheim kontaktet. Professor Bjørn Røe ble anbefalt og han kom hit for 3 dager høsten 1990. Han ble presentert for de strategier vi hadde formet og laget et notat "Vatne/Tennfjord i Haram Kommune, utviklingsmuligheter-tanker og strategier-", foreløpige skisser for å antyde hvordan kommunen og næringslaget kunne gå fram for å utvikle strategier.(febr.1991)

Når man leser dette dokumentet, 16 år senere kan man som med prognosene fra seminaret på Stranda se at utviklingen har gått i den retning professor Bjørn Røe beskrev. Vi har fått muligheten for å etablere, gjennom kommunedelplanen for Vatne og Tennfjord nettopp det boligfeltet han beskrev som kunne samle og forme disse tre samfunnene til en enhet. Det visualiserer det overordnede målet med robuste bosamfunn som overlever der beliggenheten er avgjørende og nær tilknyttet idrett, fritid, kultur og natur som gir bosamfunnene etterspurte fritidstilbud.

HØYSKOLEMILJØET PÅ ÅS

Det gjensto da å trekke inn landskapsarkitektur, kombinert med de kvaliteter høyskolemiljøet der kunne tilby. 'Trivsel i Sentrum' kontaktet professor Ola Bettum. Han tilbød seg å overta etter Egil Gabrielsen og med utgangspunkt i fire besøk påtok han seg å være veileder for student Christine Riiser Wist. Hun tok en masteroppgave for dette området med tittel "Eidet i sentrum – idretts- og tettstadutvikling". Utført mai – 2005.

Det ble holdt et felles møte med professorene Ola Bettum og Bjørn Røe den 01.06-2004 der Haram kommune møtte med overarkitekt Kåre Beite, videre siv.arkitekt Kjell Oscar Pettersen og formannen i TIS, Per O. Hofseth, videre møtte formannen i Vatne Tennfjord Næringslag , Bent Tenfjord. Agenda for møtet var å legge opp videre arbeid i trå med tilskuddet fra Husbanken, men nå også tilpasse den faktiske utviklingen som området etterhvert utviklet seg til. På synfaringen ble det besluttet at professor Ola Bettum tok fatt i det videre arbeidet og han formulerte strategien med masteroppgaven. Denne er tidligere oversendt Husbanken.

DAGENS SITUASJON

Eidet har fått nytt kulturbygg, Travbanen er 90% ferdigstilt. Det skjer en betydelig næringslivsetablering på Eidet, også ved at etablerte bedrifter i Vatne sentrum føler behov for en bedre markedstilgang for sine virksomheter. (Jfr. professor Bjørn Røes ”tanker og strategier fra 1991).

Innen idrett planlegges det også en ishall. Idrettens kontaktutvalg i Ålesund ønsker et møte med oss for å se nærmere på riding/hestesport og om mulig at Ålesund gjennom Idrettsrådet støtter en ishall på Eidet.

OPPGAVENE SOM SKULLE UTFØRES MED BAKGRUNN I TILSKUDD FRA HUSBANKEN, TILSAGN NR. 14626556 AV 04.07-2003

II. OVERORDNET PROBLEMSTILLING OG DELOPPGAVER

1. Grunnlaget for en god plan legges i en overordnet problemstilling. Det igjen krever et team av fagpersonell/faggrupper.
2. Det er blitt etablert en styringsgruppe mot Husbanken. Undertegnede som formann, overarkitekt Kåre Beite fra Haram Kommune, og siv.arkitekt Kjell Oscar Pettersen Sandbakk & Pettersen Arkitekter AS.
3. Det er utført arbeider av Asplan Viak, og av landskapsarkitekt Kirsti Slotsvik knyttet til illustrasjoner av friarealer, ulike forslag til plassering av ny barnehage for bygdene. Turstier, miljøstier m.m.
4. Det arbeidet vi har utført har muliggjort at det til kommunen er innlevert et reguleringsarbeid som omfatter alle arealene rundt Eidet. Gjennom planen vektlagt Idrett, fritid, kultur og natur, Næringsutvikling og Boligbygging.
5. Av krav til utdyping fra faggrupper er belysning av en viltkorridor med tanke på hvordan denne vil bli påvirket av den ekspansjon som har kommet på Eidet, og prognoser 12 år fremover. Fremtidig påvirkning av et strategisk sted. (Cand.agric Kjell Huseby og professor Ola Bettum) Påpeking av alternative trekk. Problemstillinger knyttet til en større senterutvikling på Eidet på følgende felt. A: Næring. B: Robust bomiljø, C: Idrett, fritid, kultur og natur.

6. Havgul: Analyse for å finne ut hvordan man kan finne alternative traseer for en kraftlinje på 420kv som i dag er prosjektert over Eidet gjennom nåværende viltkorridor, men som også berører idrett, fritid, kultur og natur, samt er berører prosjektert boligfelt og Næringsparken.
7. Interessante problemstillinger knyttet til fremtidig utvikling og muligheter for det nye samfunnet Eidet, der radius til de omkringliggende bygdene ikke er over 1,5 kilometer.
8. Belyse problemstillinger via en masteroppgave.
9. La hvert lokalsamfunn beholde sin identitet, men se behovet for "bygdefusjonen" for å "overleve" og kunne bli et robust bomarked/bosted. (Overlevelsesmuligheter og ny vekst).
10. Analysere utviklingen med fokus på de større etableringene innen idrett, fritid, kultur og natur.
 - 10.1 Travbane for Sunnmøre.
 - 10.2 Eidet Kulturhall, rekrutterer brukertid fra idrettsmiljøet i Ålesund.
 - 10.3 Stort tilbud av turstier, også godkjent som IVV, (International Volksport Vorbund) og miljøstier knyttet til vatnet og den lokale Sjukeheimen, med tilgang for rullestolbrukere.
 - 10.4 "Friplassen" en etablering på 40 x 60 meter, Nytt i Norge. Norges Fri-Idrettsforbund ser på miljøet her som den første etableringen for en allidrettsplass som inneholder løpebaner, klatrevegger, turnapparater, høydehoppmatter, lengdegreper, kulearenaer og sandvolleybane m.m.
 - 10.5 Ishall, analyse og samarbeid med idrettens kontaktutvalg i Ålesund.
 - 10.6 Utvikle hestemiljø rundt travbana, i et tenkt samarbeid med idrettens kontaktutvalg i Ålesund.

III. UTFØRTE OPPGAVER

Generelt

Da vi tok fatt på oppgaven var dette med bakgrunn i forståelse av analysene gitt på Stranda i 1974 og med støtte i "Tanker og Strategier..." av Bjørn Røe. Bak dette lå også en lokalhistorisk vurdering. Vatne som klyngetun på slutten av 1880 årene, da etablert øst for Vatne-vatnet. Erfaringen av et noe større og mer spredt tettsted der Samfunnshus, Skolebygg og Bedehus ble et "senter for kultur" nærmere Vatne-Fjorden fra 1911 til 1965, og den utvikling man kunne se fra 1970 tallet at lokalsamfunnet Vatne for en tredje gang måtte søke et større marked.

Det er også nedfelt ulike teorier om ”områdeutvikling som en viktig strategi” og at ”Det er et overordnet mål for boligpolitikken at alle skal kunne bo i en god bolig i et godt bomiljø”. Husbanken har hatt mer innsyn i slik planlegging enn mange andre og formet en bedre tittel på deler av vårt arbeid. Vi endret dette til ”et bedre bomiljø/bærekraftig bosamfunn”. (På Eidet).

Om de utførte oppgavene

Disse måtte da ha et budskap om stedformidling og innhold rundt dette.

1. Asplan Viak og landskapsarkitekt Kirsti Slotsvik utarbeidet planer og skisser for miljøet rundt Eidet og for løsning av plan for tursti rundt Vatne-vatnet. Turstien er nå prioritert av kommunen og er inne som søknad på spille-midler. Det er videre finansiert delmidler for skoging på del av stien og til våren vil vi opparbeide grovarbeidet på 600 meter av stien.
2. Rundt idrettsanleggene er det kommet planer for kunstgrasbane. Kommunen er delvis med på finansieringen. Det er tilknyttet arbeidet med kulturbygget opparbeidet ny grusbane med 3 sandvolleybaner. TIS har finansiert perspektivskisse som viser 90° sving av nåværende grasbane som ble etablert i 1965.
3. Vi har muliggjort at det er innlevert en reguleringsplan som kan være starten på et boligfelt som kan ta inntil 200 bolighus. I tun, rekkehus, fritstående villaer. Kommunen vil nå gå inn og forsere dette arbeidet i trå med planene.
4. Det er etablert et samarbeid mellom professor Ola Bettum og cand.agric Kjell Huseby. Disse to har igjen vært på stedet og vil komme med forslag til løsninger på viltkorridoren som i dag vanskeliggjør utnytting av boligfeltet. Det legges inn analyse på videre utvikling av Eidet der man ser 12 år frem i tid. Man ser for seg en utvikling som da muligens vil fortrenge deler av viltkorridoren.
5. Reguleringsplanen tar hensyn til det nye kulturbygget og arealene rundt dette for videre ekspansjon.
 - 5.1 Tilkople ridedsti fra eksisterende hoppbakke til travbana slik at miljøene koples sammen. TIS vil arbeide for at dette knyttes sammen med turstien rundt vatnet.
 - 5.2 Det er lagt inn en ishall for Sunnmøre i samarbeid idrettens kontaktutvalg i Ålesund. Det er avholdt to møter med Norges Ishockyforbund. Haram Kommune har sett på planene og støtter arbeidet.
 - 5.3 Friplassen. Da arealene vi har fått frigitt til idrett, fritid, kultur og natur både er store i omfang og sentralt beliggende i et kluster har det kommet innspill om ”FRIPLASSEN”. Dette er nytt i Norge. Det er et areal på 60 x 40 meter med et mangfold av fritidsaktiviteter. (Se 10.4) Friplassen er et tiltak Norges Fri-Idrettsforbund står bak. Representanter for forbundet har vært på synfaring og presentert ideen for Haram Kommune. Det arbeides videre med Friplassen.

- 5.4 Eidet Kulturhall: Etter at Eidet Kulturhall ble bygget har den fremstått som en katalysator. Hallen tiltrekker seg aktiviteter innen idrett kultur og fritid/skoletilbud. Geografisk har dette også gitt tilbud til deler av Ålesund kommune som har søkt og fått tilgang til brukertid. På kulturtilbud har vi hatt arrangement med 1200 betalende personer. Dette ville aldri vært mulig uten dette bygget.
- 5.5 Utvikling av et hestemiljø rundt travbana: Investering i travbane er arealkrevende og av en karakter som gjør at dette blir en investering for hele Sunnmørsregionen. Rundt et travmiljø utvikler det seg nå et generelt hestesport- og fritidsmiljø. Arealene er store og lett tilgjengelige for riding på stier, i et naturskjønt miljø med staller og rideaktiviteter rundt travbana.
- 5.6 Etterspørselsfrekvenser. Summen av alle disse aktivitetene viser seg å gi det kluster vi forventet. Området er nå ettersport på ulike nye aktiviteter. Disse må bedre identifiseres og analyseres fremover.

IV. RESULTAT OG VURDERINGER

1. Et avsluttende arbeid skjer på overordnede analyser og konkrete innspill for problemstillingen tilknyttet hjortetrekket med fremtidig senterutvikling.
2. Analyse på problemstilling rundt Havguls behov for fremføring av 420kv kraftlinje.
3. Modellutvikling for dette "nye samfunnet"
4. Landskapsvern og dyretrekk innarbeides i planløsningene.

Dette er uvurderlige problemstillinger for totalplanløsningen av hele området. Der arealdisponering er del av løsningene.

Disse medarbeiderne er trukket inn i arbeidet:

Professor Bjørn Røe NTNU, professor Ola Bettum Universitetet for miljø- og biovitenskap.
Sivilarkitekt Kjell Oscar Pettersen, Sandbakk & Pettersen Arkitekter AS.
Cand.agric Kjell Huseby Sweco Grøner.
Overarkitekt Kåre Beite, Haram Kommune.
Sivilingeniør Helge Vatnehol.
Bedriftsøkonom BI Per O. Hofseth som har vært initiativtaker og er hovedansvarlig for rapporten som formann i Trivsel i Sentrum

V. KOSTNADSOVERSIKT

De løpende kostnader er sendt Husbanken for utbetaling, se sluttoppstilling av regnskapet.

Vatne, den 14.10-2006

Med vennlig hilsen
Trivsel i Sentrum

Per O. Hofseth
formann

VI. VEDLEGG: ATTESTERT REGNSKAP MED BILAG

Ettersendes.
Avsluttet regnskap.

En ishall står foreløpig på en liste over langsiktige, uprioriterte tiltak i kommuneplanen. Ved neste rullering / revisjon av planen regner vi med at prosjektet er konkretisert (tegninger, kostnader og finansiering) slik at det vil bli flyttet over i handlingsplanen som har en tidshorisont på 3-5 år. Haram Idrettsråd har gjennomgått prosjektene i planen og laget innstillingen til kommunestyret.

Trivsel i Sentrum (TIS) er en organisasjonsmessig overbygning for flere lag og organisasjoner i bygdene ved Grytafjorden og Vatnefjorden (ca. 20 – 30 lag og organisasjoner). Dette samarbeidet har medvirket til at det i dag ligger en idrettshall i tilknytning til Vatne Ungdomsskule og at en travbane (ca. 2 km øst for Eidet) snart er ferdig. Travbanen, som er bygget på dugnad, er den største mellom Bergen og Trondheim!

I vinter var dette området gjenstand for materoppgaven til Christine Riiser Wist (student ved landbrukshøyskolen på Ås). TIS har videre fått utarbeidet et nytt forslag til reguleringsplan for området.

Vatne Ungdomsskule med Eidet kulturhall (idrettshallen) ligger lengst bort i bildet. Sør for hallen (til høyre på bildet) ligger en grusbane med lysanlegg (ny i 2004). Sør for grusbanen ligger det en sandbane (25 x 44 meter) med plass til 3 baner for sandvolleyball. Hoppbakkene som er vist sørøst for baneanlegga er vel 30 år gamle, men de er modernisert og utvidet for ca. 10 år siden. Det er et lite skitrekk ved hoppbakkene.

Vest for idrettshallen (Eidet kulturhall) ligger det i dag en gressbane (fra 1965) som har samme orientering som den nye grusbanen (øst/vest).

Planen er at denne gressbanen blir snudd 90 grader og at det legges kunstgress med undervarme. Varmen er tenkt hentet fra Ishallen som er vist vest for kunstgrasbanen.

Asbjørn Johansen

